

Klage på lukking av dørene i Helse Nord

Rana Blad og Bladet Nordlys fremmer med dette en formell klage på Helse Nord, for brudd på helseforetakslovens § 26a om åpne styremøter.

I forbindelse med styremøte i Helse Nord, onsdag 18. desember 2019, ble møtet i realiteten lukket under deler av behandlingen av sak 137-2019 – Helgelandssykehuset 2025 – struktur og lokalisering. Riktignok ble den delen av møtet annonsert som en «kaffepause». Realitetene er imidlertid at styret fortsatte sine drøftelser bak lukkede dører. «Kaffepausen» ble gjentatte ganger utvidet og varte tilslutt i hele 50 minutter. Umiddelbart etter «kaffepausen» ble det lagt frem et helt nytt forslag til vedtak, et forslag som ikke var drøftet i den åpne delen av møtet, hvor nettopp sykehussaken hadde vært eneste sak på bordet gjennom seks timer. Forslaget som kom på bordet etter «kaffepausen» ble enstemmig vedtatt, samtidig som styremedlemmer tilkjennegjorde at de allerede hadde ferdigskrevne protokolltilførsler til det enstemmige vedtaket de visste ville komme. Alt dette viser klart at den såkalte kaffepausen i realiteten var en fortsettelse av saksbehandlingen i det åpne møtet, men nå bak lukkede dører – uten presse og publikum til stede. Dette underbygges av at styrets leder, som forklaring på hva som hadde skjedd. Til Rana Blad uttalte Renate Larsen at «Det ble klart at noen medlemmer ville fremme egne forslag. Da trakk styret seg tilbake for å formulere det, og for å bli enige om hvordan vi skulle organisere møtet videre.» Vi mener dette klart dokumenterer at styret fortsatte sin realitetsbehandling mens møtet var lukket.

Etter vårt syn er dette i strid med saksbehandlingsreglene i helseforetaksloven.

Av helseforetakslovens § 26a fremgår det:

§ 26a.Åpne styremøter

Styremøter i foretak skal holdes for åpne dører hvis ikke annet følger av lovbestemt taushetsplikt eller av vedtak etter annet ledd.

Dersom det foreligger et reelt og saklig behov, kan styret vedta å behandle en sak for lukkede dører i følgende tilfeller:

1.
Av hensyn til personvernet. Personalsaker skal alltid behandles for lukkede dører.
2.
Orientering om sak som er på et forberedende stadium i saksbehandlingen i foretaket.
3.
Informasjon om lovbrudd, saksanlegg eller av hensyn til foretakets partsstilling i sak for norsk domstol.
4.
Av hensyn til forsvarlig gjennomføring av økonomi-, lønns-, eller personalforvaltningen til foretaket.

5.

Saker som gjelder tilbud og protokoll etter regelverket om offentlige anskaffelser til valget av leverandør er gjort.

Vurderingen av om møtet eller deler av møtet skal foregå for lukkede dører, skal gjøres på møtetidspunktet

Den nåværende lovparagrafen ble vedtatt i 2012. Meningen var å tydeliggjøre reglene om åpne styremøter i helseforetakene, blant annet for å sikre at åpenhetsprinsippet ble etterlevd i praksis. Departementet skriver om dette i Prop. 120 L (2011-2012), punkt 13.4.1:

«Det har kommet frem i forbindelse med høringen at det avholdes lukkede styreseminarer der styresaker debatteres og i realiteten avgjøres. I den grad en slik praksis fører til at styremøtene i realiteten er lukket og hindrer allmennheten innsyn i behandlingen av styresaker, vil det være i strid med forslaget om åpne styremøter. (...) Etter høringen er departementet blitt styrket i sitt syn på at lovfesting av åpne styremøter kan bidra til å understøtte tillit og legitimitet for foretakene. Departementet foreslår at dette prinsipielle utgangspunktet kommer til uttrykk som en hovedregel i en ny bestemmelse i helseforetaksloven.»

Spørsmålet om fremtidig struktur og lokalisering av helseforetakene på Helgeland er en sak av svært stor allmenn interesse. Knappt noe politisk spørsmål er gjenstand for så omfattende interesse og engasjement hos publikum enn nettopp organisering og lokalisering av helsetjenester. Dette er spørsmål som går til kjernen av velferdssamfunnet og til kjernen av befolkningens opplevelse av trygghet for egen helse. Nettopp derfor er det akkurat her ekstra viktig å sørge for maksimal åpenhet, ikke minst – som det fremgår av ovennevnte lovforarbeider, for «understøtte tillit og legitimitet for foretakene».

Det styret i Helse Nord har gjort i nærværende sak er det motsatte. Ved å realitetsbehandle kanskje den viktigste saken for befolkningen på Helgeland bak lukkede dører har de i realiteten bidratt til det motsatte av det som er helseforetakslovens intensjon.

Vi nevner dette fordi helseforetakslovens § 26a er en «kan»-bestemmelse. Det vil si at styret kan velge å være åpne. I stedet velger de å lukke dørene når den reelle avgjørelsen skal tas og de avsluttende argumentene fremføres.

Dertil mener vi at saksbehandlingen medfører brudd på helseforetakslovens § 26a.

Til det prosessuelle vil vi anføre at det er et krav om at det skal fattes et formelt vedtak dersom en sak skal behandles for lukkede dører i helseforetakets styre. Vi kan ikke se at noe slik vedtak er fattet. Det fremgikk ikke underveis i møtet, og noe slikt vedtak er ikke skrevet inn i protokollen.

Til realitetene så mener vi det ikke foreligger noe «reelt og saklig behov» for å lukke møtet. I og med at beslutningen om å lukke møtet ikke er protokollert er det vanskelig å vite hva den formelle begrunnelsen er. Realitetene i saken tilsier imidlertid at den faktiske begrunnelsen er styrets eget bekvemmelighetsbehov og ønsket om å unngå søkelys på de siste og avsluttende forhandlingene om sluttvedtaket. Det kan ikke sies å være et «reelt og saklig behov».

Dertil kommer at vi ikke kan se at noen av de potensielle unntakshjemlene i § 26a slår inn i denne saken. Det fremgår tydelig av lovforarbeidene, jfr Prop. 120 L (2011-2012), punkt 13.4.2 at ingen av punktene 1-5 kan være aktuelle for vår sak. Taushetsplikt (nevnt innledningsvis i paragrafen) er heller ikke noe spørsmål her. Under punkt 2, om «orientering om sak som er på et forberedende stadium i saksbehandlingen i foretaket» er det sågar understreket i punkt 13.4.2.3 at «Det foreslås å avgrense unntaksbestemmelsen til saker som ikke skal realitetsvurderes eller ferdigbehandles i det aktuelle styremøtet.»

Vi mener dette ytterligere understreker at det å lukke deler av behandlingen av sak 137-2019 på det omtalte styremøtet i Helse Nord var i strid med helseforetaksloven.

Vi ber om Helse Nords vurdering.

Mo i Rana/Tromsø, 10. januar 2020

Marit Ulriksen
Sjefredaktør
Rana Blad

Helge Nitteberg
Sjefredaktør
Bladet Nordlys